

Braća franjevci graditelji orgulja u 19. stoljeću

Na području današnje franjevačke provincije svetih Ćirila i Metodija, a u onom njezinom dijelu koji je do 1900. pripadao franjevačkoj provinciji svetog Ivana Kapistrana, tj. samostani Cernik, Slavonska Požega, Slavonski Brod, Zemun, Ilok, Šarengrad, Bač, Vukovar, Osijek i Našice, u starim samostanskim kronikama našao sam braću graditelje orgulja u 19. stoljeću. I jer su troje orgulje tih graditelja još u upotrebi, smatram da je korisno iznijeti njihove životne podatke radi kulturne vrijednosti njihova djela.

Samostanske kronike Vukovara i u Baču spominju kao graditelje orgulja brata Simona Sangla i brata Ignacija Lehnera i njihova pomoćnika stolara brata Fridolina Wagnera.

1. **Sangl brat Simon**, zavjetovani trećoredac. Umro je u Baču sa 61 godina života 20. III. 1829. Rodom je iz Arada u Rumunjskoj. Arad je u neposrednoj blizini Radna, Marijanskog svetišta, gdje su braća kapistranske provincije imala svoj samostan pa je Sangl kao trećoredac došao u Provinciju i kao graditelj orgulja proveo svoj život. I u Aradu je bio franjevački samostan.

Zna se da je izgradio orgulje u Vukovaru od listopada 1821. do listopada 1822. Te orgulje danas više ne postoje.

Izgradio je orgulje u Baji (danas u Mađarskoj), jer kronika u Baču kaže da je 1827., završivši orgulje u Baji (»finito organo Bajensi«), došao u Bač i napravio dispoziciju za samostanske orgulje u Baču.

Izgradnja orgulja u Baču je započeta 15. V. 1827., a završena 20. IX. 1829. Za materijal je provincijal o. Petar Becker dao 800 forinti. Bratu Simonu Sanglu pomagali su brat Ignacije Lehner, graditelj orgulja i brat Fridolin Wagner, stolar. Gradilo se pune dvije godine i tri mjeseca. Bilo je to posljednje djelo Simona Sangla, jer je 20. III. 1829. završio svoj život u Baču, a orgulje je sastavio, ugodio i na njima svirao brat Ignacije Lehner.

Kroničar je u Baču zapisao: »Brat Simon, dobar, radišan i pobožan redovnik, napravivši dispoziciju za ovo svoje posljednje djelo 20. ožujka 1829., našavši počinak ovdje, blago je u Gospodu preminuo.« Spomenuto je također da je po »mnogim samostanima kapistranske provincije što popravio stare, a što izgradio nove orgulje.« Sadržan je u samostanskoj kripti.

Orgulje u Baču postoje i sviraju i danas. Imaju 16 registara i 2 manuala. Drugi manual se spaja s prvim povlačenjem. Smještene su u dva ormara. Sviraonik je u sredini, sprijeda. Mehaničke su.

2. **Lehner brat Ignacije**, graditelj orgulja, Austrijanac rođen 12. III. 1783., obučen za brata 22. III. 1804., zavjetovan 22. XII. 1805., a umro je u Radni 30. X. 1843.

Lehner je bio stolar i kao stolar radio je s bratom Sanglom Simonom orgulje u Vukovaru 1821. — 1822. Od Sangla je naučio i sam graditi orgu-

lje. To je razlogom da ga u Baču 1827. — 1829. kroničar već naziva »organifex«, a on započete orgulje brata Simona Sangla dovršava (composuit, accordavit, primusque lusit). Kako je već prije organist, jer ga u tom svojstvu 1823. nalazimo u Našicama, kao organista koji u pjevanju poučava braću novake, službu organista i učitelja pjevanja i sviranja na orguljama nastavlja 1829. i dalje u Baču.

Samostanska kronika u Slavanskom Brodu spominje da su stare orgulje, prenesene iz samostana u Čuntiću 1777. i postavljene u samostanskoj crkvi u Brodu, prodane župnoj crkvi u Slavanskom Brodu 1836. za 300 forinti, a kupljene druge za 200 forinti iz crkve u budimskom predgrađu Tabanu. Stare je rastavio brat Ignacije Lehner, graditelj orgulja, 11. VII. 1836. i za mjesec dana postavio pozitiv novih orgulja, na kojima je onako nedovršenima svirao u nedjelju 14. VIII. 1836. Orgulje su potpuno dovršene 30. VIII. 1838. Radio je na njima dvije godine, a Lehneru su pomagali brat Fridolin Wagner, stolar, i brat Simon Frimmel, također stolar. Dana 2. IX. 1838. u 9 sati brat Ignacije Lehner je svirao misu na dovršenim orguljama. Mi bismo rekli: kolaudirao ih je.

Orgulje su smještene u dva ormara koji podsjećaju na ormare u Baču. Igraonik je u sredini. Imaju manual i 10 registara i pedal s 4 registara. Mehaničke su i danas dobro sviraju i dovoljne su da ispune crkvu i kad je ona puna vjernika.

Brat Ignacije Lehner je vjerojatno napravio i orgulje u samostanskoj crkvi sv. Ivana Kapistrana u Iloku, jer je radi tih orgulja po navodu kroničara brodske samostanske kronike boravio u Iloku od 19. X. 1837. do 1. IV. 1838. I te orgulje su smještene u dva ormara, kao u Baču i u Brodu. Imaju igraonik sprijeda i mehaničke su. Danas su doduše prevučene novim ormarima preko starih ormara, ali su u stvari one prvotne.

Kamo je brat Ignacije Lehner premješten iz Slavanskog Broda i gdje je još gradio orgulje, a sigurno ih je gradio, nije poznato jer je kapistranska provincija uz samostane u Slavoniji imala i samostane u Mađarskoj, Austriji i Rumunjskoj.

Jedno se zna: brat Ignacije Lehner umro je u Radni, velikom i poznatom Marijanskom svetištu 30. X. 1843.

3. **Wagner brat Fridolin**, stolar, Nijemac iz Mađarske, rođen 11. III. 1797., obučen 22. VII. 1825., a zavjetovan 16. X. 1826., vjerni pratilac i suradnik brata Ignacija Lehnera. Radi s njim u Baču i u Slavanskom Brodu, pa i njega treba također spomenuti.

Izvori:

1. Samostanska kronika u Baču
2. Samostanska kronika u Vukovaru
3. Samostanska kronika u Slavanskom Brodu
4. Recensio Prov. S. Joannis a Capistrano 1830.